

SONJA SNACKEN

redelijk eigenzinnige humaniste

un humaniste engagé
an inspiring humanist

Edited by
Kristel Beyens
Diete Humblet
Hilde Tubex
An-Sofie Vanhouche
Kristof Verfaillie

de oplossing

2 - 6 - 1985
P. S.

VUBPRESS

Sonja Snacken

Een redelijk eigenzinnige humaniste

Un humaniste engagé

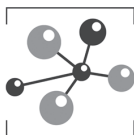
An inspiring humanist

SONJA SNACKEN

Een redelijk eigenzinnige humaniste
Un humaniste engagé
An inspiring humanist

Kristel Beyens
Diete Humblet
Hilde Tubex
An-Sofie Vanhouche
Kristof Verfaillie (Eds.)

CRIME & SOCIETY
RESEARCH GROUP

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

DOI: 10.46944/9789461172242

Cover illustration: Jan Snacken

Cover design: KIKERVIZ

Book design: theSWitch, Antwerpen

© 2021 VUBPRESS Brussels University Press

VUBPRESS is an imprint of ASP nv

(Academic and Scientific Publishers nv)

Keizerslaan 34

1000 Brussel

Tel. + 32 (0) 2 289 26 50

Fax + 32 (0) 2 289 26 59

E-mail info@vubpress.be

www.vubpress.be

ISBN 978 94 6117 028 6 (Print)

ISBN 978 94 6117 224 2 (ePDF)

ISBN 978 94 6117 225 9 (epub)

NUR 821

Legal deposit D/2021/11.161/012

Van student tot collega van Sonja Snacken in de driehoek Gent, Brussel en Antwerpen

Marc Cools

Professor, Vakgroep Criminologie, Onderzoeksgroep *Crime & Society*,
Vrije Universiteit en *Institute for International Research on Criminal Policy*,
Universiteit Gent.

Het mogen en kunnen bijdragen aan een *Liber Amica/orum* nodigt altijd uit tot een persoonlijke en academische, maar bovenal vriendschappelijke, reflectie over het verleden. Het heden is slechts en niets meer dan de verbinding tussen het verleden en de toekomst. *Tempus fugit*, en dit gaat op voor elke mens en natuurlijk ook voor de academicus. We kijken met veel plezier terug op de vandaag terecht gevierde Prof. Dr. Sonja Snacken. Het begint voor ons als student criminologische wetenschappen aan de Vrije Universiteit Brussel in 1982.

Na een opleiding tot kandidaat in de rechten aan de toenmalige Rijksuniversiteit Gent (RUG) had criminologie studeren aan de VUB in de jaren 1982-1984 iets bijzonders. Het professorenkorps, met eminente docenten zoals bijvoorbeeld: Marc Châtel, Paul Cosyns, Alain De Nauw, Guy De Roy, Bart De Schutter, Chris Eliaerts, Paul Ghysbrecht, Kristine Kloeck en Herwig Sloore hebben ons voorbereid en bovenal gevormd tot kritisch in het leven en de maatschappij staande criminologen. Dit werd mee mogelijk gemaakt door de alom aanwezige secretaris van de faculteit, André Swinnen, en door de assistenten Tony Van Loon en uiteraard Sonja. Dit alles in de wetenschap dat het Vrij Onderzoek de altijd aanwezige gids in ons persoonlijk en academisch leven zou blijven.

Sonja stond ons als assistente van Chris Eliaerts altijd met raad en daad bij. Ook verzorgde ze in het kader van de lessen criminologie gastcolleges over victimologie en vrouwencriminaliteit. Wisten we toen veel dat Sonja later zou uitgroeien tot de *leading lady* van de (inter)nationale penologie en dat we haar nog zouden ontmoeten als lid van onze doctorale examencommissie enerzijds en als collega aan de VUB en de RUG anderzijds.

De lessen door, de stagebesprekingen en de contacten met Sonja verstevigden de band tussen de toenmalige studenten. Naast de academische geploegenheden voelde Sonja zich ook goed in onze groep studenten met onder meer: Patrick Barbé, Jan De Bock, Philippe De Cock, Serge Gutwirth, Hilde Tanghe, Leo Vertonghen en Danielle Van Roy. Van gevangenisbezoeken te Gent en te Brugge over de vanzelfsprekende *Kaffee und Zigaretten* konden we Sonja als één van de onzen beschouwen. Afstuderen in 1984 maakte van onze spreekwoordelijke bende een Orwelliaans Wonderbureau waarin elk van ons haar of zijn weg zou vinden in het criminologisch werkveld. Veel dank aan Sonja. Het is met ons allen (toch nog) meer dan goed gekomen.

De driehoek Gent – Brussel – Antwerpen is als een stedelijk triumviraat waarbinnen we Sonja meer dan eens hebben ontmoet. Stellen dat Sonja een trotse Gentse is, is een open deur intrappen. Ze gebruikt haar Gents dialect niet al te veel maar wees ervan overtuigd dat ze dit nog steeds kan zoals enkel een echte stroppendrager of een *Stropke* dit weet te verwoorden en uit te dragen. In 1999 werden we samen door Prof. Dr. Patrick Hebberecht gevraagd om vanuit de VUB als gastprofessoren te fungeren binnen de nieuwe op te richten opleiding master na master *European Criminology and Criminal Justice Systems* aan de RUG. Deze Manama bracht ons in contact met nieuwe collega's en vooral met studenten waarvan er velen later een doctoraat in de criminologische wetenschappen zouden behalen en later als collega actief zouden worden aan de VUB en/of aan de latere Universiteit Gent (UGent).

Brussel is al aan de orde geweest. Sonja studeerde er als Gentse rechten en criminologie. De VUB van toen was nog een bastion van het Vrij Onderzoek en trok tal van studenten uit het stedelijk- en het toenmalige rijksonderwijs aan. Aan die VUB, op de Campus te Etterbeek en zeker op de vierde verdieping van de gebouwen B en C werden er vriendschappen dan wel collegiale relaties gesmeed die de tand des tijds ruimschoots zouden doorstaan. Samen met, haar promotor en baas van ons allen, Chris Eliaerts en zeker ook met Kristel Beyens zal Sonja aan de VUB en ruim daarbuiten, nationaal zowel als internationaal, haar stempel drukken op het onderwijs, het wetenschappelijk onderzoek en de maatschappelijke dienstverlening met betrekking tot de criminologie in het algemeen en de penologie in het bijzonder. Het is tot vandaag nog steeds een voorrecht en een plezier, om er ook maar als een deeltijdse lesgever, Sonja tot onze collega's te mogen rekenen. Ze is aan die VUB zeker ook wel een *Brusselles* geworden.

En dan is er natuurlijk Antwerpen. In deze sinjorenstad waren we adresmatig bij wijze van spreken burenen. Het doorlopen van onze (prille) doctoraatsteksten kon in huize Sonja-Philippe-Manon doorgaan en aan de dichtstbijzijnde geldautomaat troffen we elkaar soms ook. De kennis van het

Antwerps, dat trouwens geen dialect is, heeft Sonja zich vlug eigen gemaakt. We denken dat ze vandaag het *triumviraats* Gents-Brussels-Antwerps meer dan meester is. Meer moet de wereldburger die Sonja is niet beheersen.

Een bijdrage van Sonja over Léon Emile Cornil (1882-1962) in het boek *Gestalten uit het verleden. 32 voorgangers in de strafrechtswetenschap, de strafrechtspleging en de criminologie* (1993) brengt ons bij het academisch deeltje van deze korte bijdrage. In 1945 krijgt de *Ecole des Sciences Criminologiques* aan de *Université Libre de Bruxelles* de toevoeging Léon Cornil. De VUB zal hetzelfde doen in 1969 en zijn naam toevoegen aan de School voor Criminologische Wetenschappen. Volgens Sonja is Léon Cornil: 'kritisch ten aanzien van het geldende recht, steeds op zoek naar mogelijke verbeteringen, met een ruime belangstelling voor bevindingen in andere landen en uit andere disciplines'. Deze omschrijving gaat naar onze mening ook op voor Sonja zelf. Haar interesse in onze voorgangers is een gegeven dat ons ook nauw aan het wetenschappelijk hart ligt. De *défense social* van Léon Cornil gaat terug naar Adolphe Prins en deze brengt ons dan weer bij één van zijn assistenten. Meer in het bijzonder Nico Gunzburg. Opnieuw kan de driehoek Antwerpen, Brussel en Gent worden bestreken.

Nico Gunzburg (1882-1984) studeerde eerst aan het Koninklijk Atheneum Antwerpen en vervolgens rechten aan de *Université Libre de Bruxelles*. Bij Adolphe Prins leerde hij de verbinding te maken tussen het strafrecht, de criminologie en de sociologie. Na een periode aan de balie te Brussel werd deze ingewisseld voor Antwerpen. Het ijveren naar de 'vervlaamsing' van de rechtsbedeling enerzijds en de 'Vervlaamsching der Gentse Hoogeschool' bleven aan hem kleven tot beiden werden gerealiseerd. De advocaat en professor Nico Gunzburg zal zijn plaats in de criminologie vooral opeisen door in 1936 het initiatief te nemen om ook aan de RUG een Instituut voor Criminologie op te richten. Op 10 mei 1938 werd de School voor Criminologie er een realiteit. De tweede wereldoorlog bracht Nico Gunzburg over Frankrijk, Spanje en Portugal eerst naar Brazilië. Hij werd er voorzitter van de Penitentiaire Raad om later in de Verenigde Staten van Amerika mee te werken aan een keure die de leidraad moest vormen voor de komende Neurenberg processen. Na zijn terugkeer in België nam hij weer zijn functies aan de balie en de universiteit op. Hij bleef voorzitter van de School voor Criminologie tot aan zijn emiritaat om vervolgens in Indonesië criminologie te doceren, er een criminologisch instituut op poten te zetten en er de politie te reorganiseren.

Om het met een boutade te zeggen is de criminologie vandaag in het binnen- en in het buitenland *booming*. De wetenschappelijke kennis met inbegrip van de publicaties en het studentenaantal neemt bij wijze van

spreeken exponentieel toe net als de internationalisering. Dit heden zal de criminologie een aantal toekomstige uitdagingen aanreiken. Laat ons daarbij het verleden niet uit het oog verliezen en ook durven stilstaan bij wat onze voorgangers voor ogen hadden. De inspanningen van Léon Cornil en Nico Gunzburg hebben de criminologie aan de VUB en de UGent van vandaag op de sporen gezet en ze hebben ook internationaal hun stempel kunnen door-drukken.

Ook bij Sonja is het internationale nooit ver weg. Naast het Gents, het Brussels en het Antwerps beheerst ze de Franse en de Engelse taal meer dan perfect. In de vaste veronderstelling een aantal van haar internationale opdrachten te vergeten kunnen we niet voorbij aan haar bijdragen als voorzitter van de *European Society of Criminology* en de *Council for Penological Cooperation* bij de Raad van Europa, haar expertentaak bij het *European Committee for the Prevention of Torture*, de redactieraden van *Déviance et Société* en *Punishment and Society*. Tevens was ze actief in het *Straus Institute for the Advanced Study of Law and Justice* van de *New York University School of Law* en het *Centre International de Criminologie Comparée* van de *Université de Montréal*.

Al te vaak vergeten en minimaliseren (jonge) wetenschappers het gegeven dat ze het voorrecht hebben gehad op de schouders te hebben kunnen staan van reuzen die hen voorgingen in de Tuin van Akademos. Slechts door hen konden ze verder kijken. Chris Eliaerts was dit zeker voor Sonja net zoals ook Bart De Schutter dit was voor onszelf. Sonja, ook voor ons was je al als assistent een reuzin naar wie we opkeken, van wie we veel hebben geleerd en dit altijd in een vriendschappelijk kader. Als professor was je lid van onze doctorale examencommissie en als collega's aan de VUB en de UGent heb je ons ook verder leren kijken. Onze uitdrukkelijke dank voor alle steun, het gaat je meer dan van harte goed en natuurlijk *ad multos annos*.